

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรนาแปลงใหญ่
ในอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

Factors Relating to the Adoption of Technology for Cost Reduction of Rice Production by
Collaborative Farming Farmers in In Buri District, Sing Buri Province

พจนีย์ รักเรืองรอง (Photchani Rakruangrong) ¹ ป้าเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan) ²

สินีนุช ครุฑเมือง แสนเสริม (Sineenuch Khrutmuang Sansern) ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร 2) ความรู้ แหล่งความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร 3) การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร 4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร ดำเนินการตั้งแต่เดือนกันยายน 2564 – เดือนสิงหาคม 2565 ประชากร คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มนาแปลงใหญ่ในอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 320 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาร์ยามาน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.06 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 149 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีการจับสลาก จัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับและวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรอายุเฉลี่ย 59.11 ปี ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 4.92 ครั้ง/ปี มีประสบการณ์ทำการเกษตรเฉลี่ย 30.07 ปี ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ถือครองที่ดินโดยการเช่า เฉลี่ย 28.00 ไร่ ต้นทุนในการผลิตข้าวเฉลี่ย 4,176.60 บาทต่อไร่ ค่าเฉลี่ย 1,586.37 บาทต่อไร่ 2) เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนในระดับมากที่สุด ได้ความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ ในระดับน้อย ความคิดเห็นเกี่ยวกับการลดต้นทุนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรเฉลี่ย 3.05 ข้อ 4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ตำแหน่งทางสังคม ความคิดเห็นในการลดต้นทุนการผลิตข้าว และปัญหาในการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ความรู้ และแหล่งความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ตำแหน่งทางสังคม และความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ การประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร และแหล่งความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว 5) ปัญหาของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นครัวเรือนเป็นเรื่องยากสำหรับเกษตรกรสูงอายุ ข้อเสนอแนะของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเชื่อมโยงตลาดควรมีนโยบายที่ปฏิบัติได้จริงอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง การยอมรับ การลดต้นทุน การผลิตข้าว

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช un_un_so_autumn@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Bumpen.Keo@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sineenuch.san@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic personal, social, and economic conditions of farmers 2) knowledge, knowledge resources, and opinions towards rice production cost reduction of farmers 3) the adoption of rice production cost reduction technology of farmers 4) factors related to the adoption of rice production cost reduction technology of farmers 5) problems and suggestions in the extension of rice production cost reduction technology of farmers. Operation from September 2021 – August 2022. The population was 320 farmers who were members of large collective rice farming in In buri district, Singburi province. The sample size of 149 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.06 and simple random sampling method through lotto picking. Data were collected by conducting interview. Statistics that were used to analyze the data included frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean standard deviation, ranking, and multiple regression analysis. The results of the research showed that 1) the average age of farmers was 59.11 years old, the average contact they had with the agricultural extension officer was 4.92 time/year, and the average agricultural experience they had was 30.07 years. They did not hold social status and owned the land through rental with the average land ownership of 28.00 Rai. The average rice production cost was 4,176.60 Baht/Rai and the average profit was 1,586.37 Baht/Rai. 2) Farmers had knowledge regarding the cost reduction at the highest level, received the knowledge from various knowledge resources at the low level, and had the opinions about cost reduction, overall, at the high level. 3) The adoption of rice production cost reduction technology of farmers was 3.05 items on average. 4) Factors relating to the adoption of rice production cost reduction technology of farmers included the variables which were at statistically significant level 0.05 were social status, opinion in rice production cost reduction, problem regarding the extension of rice production cost reduction. The variables with statistically significant level of 0.01 were knowledge and knowledge resource in rice production cost reduction. Factors relating to the opinion about rice production cost reduction technology of farmers comprised of variables with statistically significant level of 0.05 were such as social status and opinion in rice production cost reduction while variables with statistically significant level of 0.01 were such as occupation outside of the agricultural sector and knowledge resources in rice production cost reduction. 5) Problems of farmers, overall, were at the high level especially on accounting creation. The household issue was difficult for aged farmers. Suggestions of farmers, overall, were at the high level especially on market connection. They suggested that there should be the actual practice policy at the highest level.

Keywords: Factors relating, Adoption, Cost reduction, Rice production

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

บทนำ

ข้าวเป็นพืชที่มีความสำคัญเป็นอันดับต้นของโลก เพราะเป็นพืชอาหารหลักที่คน ¾ ของโลกนิยมบริโภค เนื่องจากเป็นหนึ่งในอาหารหลัก 5 หมู่ที่ให้พลังงาน ดังนั้นข้าวจึงเป็นที่ต้องการของคนทั่วโลกแต่ด้วยข้อจำกัดในด้านลักษณะทางภูมิศาสตร์ ทำให้บางประเทศปลูกข้าวไม่ได้ แต่ละประเทศจึงผลิตข้าวได้ทั้งปริมาณและคุณภาพแตกต่างกันออกไป

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นแหล่งผลิตพืชผลทางการเกษตรเนื่องด้วยมีสภาพภูมิประเทศ สภาพอากาศเหมาะสม และอุดมสมบูรณ์ พืชชนิดหนึ่งที่ปลูกมากคือข้าว โดยปลูกไว้เพื่อการบริโภคและการส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ สามารถเพาะปลูกข้าวได้หลายครั้งโดยเฉพาะในภาคกลาง เพราะสามารถทำนาได้ตลอดทั้งปี แต่มักพบปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด ปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ เกษตรกรจึงต้องหันไปใช้สารเคมีทางการเกษตร ปุ๋ยเคมี และปัจจัยอื่นๆ มากตามไปด้วย ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ปริมาณและคุณภาพผลผลิตตกต่ำ กำไรสุทธิจากการผลิตน้อย ขาดการเชื่อมโยงตลาด เกษตรกรมีหนี้สินตามมา และคุณภาพชีวิตแย่ลง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นแก่เกษตรกรชาวนา จึงได้ก่อตั้งโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว อันนำไปสู่การผลิตข้าวที่มีคุณภาพและทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) ซึ่งจังหวัดสิงห์บุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่เกษตรกรมีการปลูกข้าวจำนวนมากประกอบด้วย 6 อำเภอ โดยอำเภออินทร์บุรีมีพื้นที่เพาะปลูกข้าวมากที่สุดจำนวน 116,745 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภออินทร์บุรี, 2564) เกษตรกรที่ปลูกข้าวก็ประสบกับปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น โดยเกษตรกรในพื้นที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ระยะหนึ่งแล้วแต่ก็ยังมีรูปแบบการผลิตแบบเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำการเกษตร ชีวิตความเป็นอยู่ไม่ดีขึ้น ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าเกษตรกรขาดการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว และการนำไปใช้ประโยชน์

จากเหตุผลดังกล่าว ควรศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ในอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปพัฒนาการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาความรู้ แหล่งความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

ดำเนินการตั้งแต่เดือนกันยายน 2564 – เดือนสิงหาคม 2565 ประชากร คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มนาแปลงใหญ่ในอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 320 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาร์ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.06 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 149 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยวิธีการจับสลาก จัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ โดยมีลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคม และเศรษฐกิจ ของเกษตรกร ตอนที่ 2 ความรู้ แหล่งความรู้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าว ตอนที่ 3 การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร ทดสอบค่าความตรง (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.96 และหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยทดสอบกับเกษตรกร จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง นำผลไปทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha ตามวิธีของ Cronbach) โดยทดสอบในประเด็นแหล่งความรู้ ความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าว โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.837 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.80 ซึ่งเป็นเกณฑ์ยอมรับได้ดังนั้นจึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับและวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร เกษตรกรนาแปลงใหญ่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 59.11 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4

1.2 สภาพสังคมของเกษตรกร เกษตรกรนาแปลงใหญ่ส่วนใหญ่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยติดต่อเฉลี่ย 4.92 ครั้ง/ปี มีประสบการณ์ทำการเกษตรเฉลี่ย 30.07 ปี เป็นสมาชิกกลุ่มนาแปลงใหญ่ทั้งหมด รองลงมาเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคมเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านมากที่สุด

1.3 สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร เกษตรกรนาแปลงใหญ่ส่วนใหญ่ถือครองที่ดิน โดยการเช่า เฉลี่ย 28.00 ไร่ ประกอบอาชีพภาคการเกษตรโดยการปลูกข้าว ส่วนใหญ่ไม่ประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร ส่วนผู้ที่มีอาชีพนอกภาคการเกษตรรับจ้างทั่วไป แหล่งเงินทุนได้มาจากเงินทุนของตนเอง มีผลผลิตข้าวนาปีเฉลี่ย 756.09 กิโลกรัมต่อไร่ และผลผลิตข้าวนาปรังเฉลี่ย 748.48 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาผลผลิตข้าวนาปีเฉลี่ย 6,923.83 บาทต่อตัน ราคาผลผลิตข้าวนาปรังเฉลี่ย 7,247.32 บาทต่อตัน รายได้ทั้งหมดเฉลี่ย 179,475.90 บาท รายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 156,223.08 บาท รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 78,611.95 บาท รายได้จากการเพาะปลูกข้าวเฉลี่ย 150,056.33 บาท ต้นทุนในการผลิตข้าวเฉลี่ย 4,176.6 บาทต่อไร่ และกำไรจากการผลิตข้าวเฉลี่ย 1,586.37 บาทต่อไร่

2. ความรู้ แหล่งความรู้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าว

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าว จากการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าว ของเกษตรกร จำนวน 15 ข้อ เกษตรกรนาแปลงใหญ่ตอบถูกต้องเฉลี่ย 12.18 ข้อ (ระดับมาก) ในภาพรวมเกษตรกรร้อยละ 50.3 มีความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวในระดับมากที่สุด ในประเด็นเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี คือ เมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

เชื่อถือได้หรือทราบแหล่งที่มาที่มีคุณภาพเทียบเท่าเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์หลัก หรือชั้นพันธุ์ขยาย และมีหลักฐานการตรวจสอบคุณภาพ

2.2 แหล่งความรู้ เกษตรกรนาแปลงใหญ่โดยภาพรวมได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ในระดับน้อย โดยแหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร เกษตรกรได้รับจากสื่อกิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคือ สื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ ตามลำดับ

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าว ความคิดเห็นของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกรายประเด็นแล้วพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ การใช้สารป้องกันกำจัดวัชพืชควรใช้ให้ตรงชนิดวัชพืชเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และการปรับหน้าดินให้เรียบสม่ำเสมอสามารถลดระดับน้ำในนาโดยลดระยะเวลาการสูบน้ำเข้านา และลดการเกิดวัชพืช ความคิดเห็นระดับมาก 13 ประเด็น โดย 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดทำบัญชีฟาร์มสามารถนำข้อมูลไปใช้วางแผนการเพาะปลูกในรอบต่อไปได้ การตรวจวิเคราะห์ดินก่อนการเพาะปลูกข้าวเป็นเรื่องสำคัญต่อการลดต้นทุนการใส่ปุ๋ย และการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดี มีความงอก สม่ำเสมอ และใช้ตามอัตราที่แนะนำสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ตามลำดับ

3. สภาพการผลิตและการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร

3.1 สภาพการผลิตข้าวของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ทำนา 2 ครั้งต่อปี โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวจากร้านค้า พันธุ์ข้าวที่ใช้เพาะปลูกมักใช้ กข41 โดยในการหว่านข้าวจะใช้เมล็ดพันธุ์อัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่ ลักษณะพื้นที่เพาะปลูกเป็นที่ราบลุ่ม เป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแข็ง โดยก่อนการเพาะปลูกเกษตรกรส่วนใหญ่จะตรวจวิเคราะห์ดินก่อนแต่ไม่ค่อยปรับปรุงบำรุงดิน และมีการเผาตอซังข้าวก่อนการเพาะปลูก และนิยมเตรียมดินโดยตีดิน 1 ครั้ง ย่ำเทือก 1 ครั้ง ส่วนใหญ่หว่านข้าวโดยใช้แรงงานคน ด้านการดูแลรักษาจะไม่ค่อยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และไม่ใช้ปุ๋ยสั่งตัด ปุ๋ยเคมีที่นิยมใช้ได้แก่ 46-0-0 16-8-8 เกษตรกรไม่ใช้สารชีวภัณฑ์ แต่ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช โรคพืชและแมลงศัตรูพืชแทน เกษตรกรทุกคนสำรวจแปลงนาและมักพบการระบาดของโรคใบไหม้ เกษตรกรเก็บเกี่ยวแล้วจำหน่ายเป็นข้าวสด จำหน่ายโรงสี และไม่ทำบัญชีครัวเรือน

3.2 การยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร พบว่าในภาพรวมเกษตรกรนาแปลงใหญ่ยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวเฉลี่ยเท่ากับ 3.05 ข้อ (จากทั้งหมด 8 ข้อ) ซึ่งปฏิบัติประเด็นการสำรวจแปลงนามากที่สุด รองลงมาคือ การตรวจวิเคราะห์ดินก่อนการเพาะปลูกข้าว และการทำบัญชีครัวเรือน ตามลำดับ

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการลดต้นทุนการผลิตข้าว

4.1 ปัญหาในการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร เกษตรกรนาแปลงใหญ่ผู้ลดต้นทุนการผลิตข้าว ผลการวิจัยระดับความคิดเห็นต่อปัญหาในการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกรายประเด็นแล้วพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ การจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นเรื่องยากสำหรับเกษตรกรสูงอายุ

4.2 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร ผลการวิจัยข้อเสนอแนะในการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกรายประเด็นแล้วพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ประเด็น ได้แก่ การเชื่อมโยงตลาดควมมีนโยบายที่ปฏิบัติได้จริง รัฐบาลควรมีโครงการประกันรายได้ข้าวที่มีมาตรฐานรับรอง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขอการบริหารน้ำให้มีประสิทธิภาพมากกว่านี้ และรัฐบาลควรมีนโยบายเพิ่มราคาผลผลิตตามปริมาณสารเคมีในข้าวที่ลดลง

5. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร

5.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร

ตารางที่ 5.1 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณความสัมพันธ์ของตัวแปรกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว (Y_1)

n = 149

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	8.214	1.891	0.076
X_1 = อายุ (ปี)	0.006	0.225	0.825
X_2 = ระดับการศึกษา	0.139	1.950	0.068
X_3 = จำนวนครั้งที่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ครั้ง)	-0.051	-1.142	0.269
X_4 = ประสบการเพาะปลูกข้าว (ปี)	-0.020	-1.316	0.206
X_5 = ตำแหน่งทางสังคม	-1.057	-2.49	0.023*
X_6 = ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)	0.026	0.958	0.351
X_9 = รายได้ทั้งหมด (บาท)	-3.31E-6	-1.238	0.233
X_{10} = รายได้นอกภาคเกษตร (บาท)	-1.84E-6	-0.645	0.527
X_{11} = รายได้จากการเพาะปลูกข้าว (บาท)	-907.80E-9	-0.190	0.851
X_{12} = ต้นทุนในการผลิตข้าว (บาท)	000.00E+0	-0.334	0.742
X_{13} = กำไรจากการผลิตข้าว (บาท)	18.55E-6	0.127	0.900
X_{14} = ความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว	0.321	3.083	0.007**
X_{15} = แหล่งความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว	1.787	2.991	0.008**
X_{16} = ความคิดเห็นในการลดต้นทุนการผลิตข้าว	-1.691	-2.694	0.015*
X_{17} = ปัญหาในการลดต้นทุนการผลิตข้าว	-1.601	-2.709	0.015*
$R^2 = 0.832$ $SEE = 0.808$ $F = 5.621$ $Sig. \text{ of } F = 0.001$			

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่ามี 3 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ตำแหน่งทางสังคม ความคิดเห็นในการลดต้นทุนการผลิตข้าว และปัญหาในการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม 3 ตัวแปร และมี 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ความรู้ และแหล่งความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีสมการพยากรณ์ดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

$$Y_1 = 8.214 + 0.006X_1 + 0.139X_2 - 0.051X_3 - 0.020X_4 - 1.057X_5 + 0.026X_6 - 3.31E-6X_9 - 1.84E-6X_{10} - 907.80E-9X_{11} - 0.000.00E+0X_{12} + 18.55E-6X_{13} + 0.321X_{14} + 1.787X_{15} - 1.691X_{16} - 1.601X_{17}$$

5.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร

ตารางที่ 5.2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณความสัมพันธ์ของตัวแปรกับความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว (Y_2)
n = 149

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	0.991	2.034	0.051
X_5 = ตำแหน่งทางสังคม	-0.259	-2.290	0.029*
X_6 = ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร (ไร่)	0.007	0.917	0.366
X_7 = การประกอบอาชีพภาคการเกษตร	0.079	0.824	0.416
X_8 = การประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร	0.422	3.026	0.005**
X_{10} = รายได้นอกภาคเกษตร (บาท)	9.46E-07	1.038	0.307
X_{11} = รายได้จากการเพาะปลูกข้าว (บาท)	-1.44E-06	-1.196	0.241
X_{12} = ต้นทุนในการผลิตข้าว (บาท)	6.12E-05	1.272	0.213
X_{14} = ความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว	0.065	2.174	0.037*
X_{15} = แหล่งความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว	0.566	4.757	0.000**
$R^2 = 0.635$ $SEE = 0.306$ $F = 5.995$ $Sig. \text{ of } F = 0.000$			

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร พบว่ามี 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ตำแหน่งทางสังคม และความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 1 ตัวแปร และทิศทางตรงกันข้าม 1 ตัวแปร และมี 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ การประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร และแหล่งความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว โดยมีสมการพยากรณ์ดังนี้

$$Y_2 = 0.991 - 0.259X_5 + 0.007X_6 + 0.079X_7 + 0.422X_8 + 9.46E-07X_{10} - 1.44E-06X_{11} + 6.12E-05X_{12} + 0.065X_{14} + 0.566X_{15}$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร เกษตรกรนาแปลงใหญ่มีอายุเฉลี่ย 59.11 ปี จบระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับอารียา นาคแก้ว (2562, น. 29) ที่ได้ทำการศึกษาศึกษาการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตข้าวในอำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เกษตรกรนาแปลงใหญ่มีอายุเฉลี่ย 53.69 ปี จบระดับชั้นประถมศึกษา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12

The 12th STOU National Research Conference

ซึ่งอายุมีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจจะเป็นเพราะว่า อายุไม่ได้เป็นตัวกำหนดการเปิดรับเทคโนโลยีของเกษตรกร เนื่องจากว่าเกษตรกรที่มีอายุน้อย หรืออายุมากหากไม่มีความสนใจด้านการลดต้นทุนการผลิตข้าวก็จะไม่ยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าว แต่หากเกษตรกรคนนั้นสนใจด้านการลดต้นทุนการผลิตข้าวแม้จะมีอายุเท่าไรก็ตามก็จะเปิดใจยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าว ส่วนระดับการศึกษานั้นหากเกษตรกรมีระดับการศึกษาน้อย หรือสูงแต่หากไม่สนใจด้านการลดต้นทุนการผลิตข้าว ก็จะไม่เปิดใจยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าว

1.2 สภาพสังคมของเกษตรกร เกษตรกรนาแปลงใหญ่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 4.92 ครั้งต่อปี แตกต่างกับกับ อรัญ บุญญะนิต, รุจ ศิริสัญลักษณ์ (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในอำเภอพร้าวกะเทียม จังหวัดเชียงใหม่ กล่าวว่าเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับระบบเกษตรที่ดีสำหรับข้าวจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของหน่วยงานภาครัฐ โดยได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 1.76 ครั้ง/ปี อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่เป็นสมาชิกนาแปลงใหญ่น่าจะมีการอบรมหลายครั้งทำให้ต้องพบปะกับเจ้าหน้าที่เป็นประจำ โดยมีประสบการณ์เพาะปลูกข้าวเฉลี่ย 30.07 ปี สอดคล้องกับดวงกมล เริ่มตระกูล (2555) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวของเกษตรกรในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง กล่าวว่าเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกข้าวเฉลี่ย 36.36 ปี อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรจะประกอบอาชีพเดิม เนื่องจากความเคยชินทำให้มีประสบการณ์ทำการเกษตรมาก ด้านตำแหน่งทางสังคม เกษตรกรนาแปลงใหญ่ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม สอดคล้องกับสุนันทา ณ มา (2561) ศึกษาเรื่องความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา กล่าวว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคมจะมีภาระงานมากทำให้ไม่ค่อยมีเวลามารวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม

1.3 สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร เกษตรกรนาแปลงใหญ่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพภาคการเกษตรโดยการเพาะปลูกข้าว ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพนอกภาคการเกษตร สอดคล้องกับสุนันทา ณ มา (2561) ศึกษาเรื่องความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา กล่าวว่า อาชีพหลักของเกษตรกรคือการทำนา ไม่มีอาชีพรอง อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรต้องใช้เวลาส่วนใหญ่เพื่อดูแลพื้นที่นาทำให้ไม่มีเวลาประกอบอาชีพเสริม มีรายได้จากการเพาะปลูกข้าวเฉลี่ย 150,056.33 บาท แตกต่างกับกับอารียา นาคแก้ว (2562) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตข้าวในอำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช กล่าวว่า เกษตรกรมีรายได้จากการทำนามากกว่า 75,000 บาท อาจเป็นเพราะว่าค่าครองชีพที่แพงขึ้นทำให้ราคาผลผลิตเพิ่มสูงเกษตรกรจึงมีรายได้จากการเพาะปลูกข้าวเพิ่มขึ้น

2. ความรู้ แหล่งความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าว

2.1 ความรู้ เกษตรกรนาแปลงใหญ่มีความรู้ในระดับมาก สอดคล้องกับ ดวงกมล เริ่มตระกูล (2555) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวของเกษตรกรในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตข้าวในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรได้เข้ารับการส่งเสริม ถ่ายทอดความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากขึ้นทำให้มีระดับความรู้เพิ่มขึ้น

2.2 แหล่งความรู้ เกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อกิจกรรมมากกว่าแหล่งอื่นๆ สอดคล้องกับสุนันทา ณ มา (2561) ศึกษาเรื่องความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ของเกษตรกร อำเภอดอก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

คำใต้ จังหวัดพะเยา พบว่าแหล่งความรู้ของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก มาจากสื่อกิจกรรม อาจเป็นเพราะว่าสื่อกิจกรรมสามารถทำให้เกษตรกรจดจำและนำความรู้ไปใช้ได้ง่าย

2.3 ความคิดเห็น เกษตรกรมีความคิดเห็นด้านการลดต้นทุนการผลิตข้าวอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าหากเกษตรกรมีความคิดเห็นด้านการลดต้นทุนการผลิตข้าวมากซึ่งอาจมาจากปัญหาที่พบจากการลดต้นทุนการผลิตข้าวทำให้ไม่ยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการลดต้นทุนการผลิตข้าว

3.1 ปัญหาในการลดต้นทุนการผลิตข้าว ปัญหาของเกษตรกรนาแปลงใหญ่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ศิริพร เอียดนัย. (2555) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุงพบว่าปัญหาการผลิตข้าวของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า เมื่อเกษตรกรมีปัญหาในการลดต้นทุนการผลิตมาก เกษตรกรเห็นว่าการปฏิบัติมีความยุ่งยาก จึงเลือกผลิตข้าวแบบเดิม ส่งผลให้ขาดการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าว

3.2 ข้อเสนอแนะในการลดต้นทุนการผลิตข้าว ข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมากในประเด็นการเชื่อมโยงตลาดควรมีนโยบายที่ปฏิบัติได้จริง อาจเป็นเพราะว่าการเข้าร่วมกลุ่มนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร เกษตรกรอยากให้ความรู้ได้เปรียบในด้านการตลาดมากกว่าผู้ที่ไม่เข้าร่วม

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร

4.1 จากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรจากตัวแปรอิสระ 17 ตัวแปร พบว่ามี 3 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ตำแหน่งทางสังคม ความคิดเห็นในการลดต้นทุนการผลิตข้าว และปัญหาในการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม 3 ตัวแปร และมี 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ความรู้ และแหล่งความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4.1.1 ตัวแปรมีความสัมพันธ์ในเชิงลบ 3 ตัวแปร ได้แก่

ตำแหน่งทางสังคม มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และ มีความสัมพันธ์ ในทิศทางตรงกันข้ามกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว อาจจะเป็นเพราะว่าเมื่อเกษตรกรมีตำแหน่งทางสังคมมาก จะทำให้ต้องปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ มากจนไม่มีเวลาพัฒนาแปลงนาของตนเองให้มีคุณภาพและไม่เห็นด้วยกับการเกษตรแบบลดต้นทุน แต่ถ้ามีตำแหน่งทางสังคมน้อยก็จะมีภาระงานน้อยทำให้มีเวลามากดูแลแปลงนาของตนเอง ส่งผลให้ยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

ความคิดเห็นในการลดต้นทุนการผลิตข้าว มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และ มีความสัมพันธ์ ในทิศทางตรงกันข้ามกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว อาจจะเป็นเพราะว่าหากเกษตรกรมีความคิดเห็นด้านการลดต้นทุนการผลิตข้าวมากซึ่งอาจมาจากปัญหาที่พบจากการลดต้นทุนการผลิตข้าว ทำให้ไม่ยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

ปัญหาในการส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าว มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว อาจจะเป็นเพราะว่าเมื่อเกษตรกรมีปัญหาในการผลิตข้าวแบบลดต้นทุนมาก เกษตรกรยังไม่อยากปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตของตนเองจึงทำการผลิตแบบเดิม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

4.1.2 ตัวแปรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก 2 ตัวแปร ได้แก่

ความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และ มีความสัมพันธ์ ในทิศทางเดียวกันกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว สอดคล้องกับ ดวงกมล เริ่มตระกูล (2555) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวในระดับมาก อาจจะเป็นเพราะว่าหากเกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวจากแหล่งความรู้มาก ก็จะสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งมีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

แหล่งความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และ มีความสัมพันธ์ ในทิศทางเดียวกันกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว อาจเป็นเพราะว่าหากเกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวจากแหล่งความรู้มาก ก็จะสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งมีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

4.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นต่อการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรจากตัวแปรอิสระ 17 ตัวแปร พบว่ามี 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ตำแหน่งทางสังคม และความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 1 ตัวแปร และทิศทางตรงกันข้าม 1 ตัวแปร และมี 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ การประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร และแหล่งความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว

4.2.1 ตัวแปรมีความสัมพันธ์ในเชิงลบ 1 ตัวแปร ได้แก่

ตำแหน่งทางสังคม มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และ มีความสัมพันธ์ ในทิศทางตรงกันข้ามกับการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว อาจจะเป็นเพราะว่าเมื่อเกษตรกรมีตำแหน่งทางสังคมมาก จะทำให้ต้องปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่างๆ มากจนไม่มีเวลาพัฒนาแปลงนาของตนเองให้มีคุณภาพและไม่เห็นด้วยกับการเกษตรแบบลดต้นทุน แต่ถ้ามีตำแหน่งทางสังคมน้อยก็จะมีภาระงานน้อยทำให้มีเวลามาดูแลแปลงนาของตนเอง ส่งผลต่อความคิดเห็นในเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

4.2.2 ตัวแปรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก 3 ตัวแปร ได้แก่

ความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 และ มีความสัมพันธ์ ในทิศทางเดียวกันกับความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว สอดคล้องกับ ดวงกมล เริ่มตระกูล (2555) ศึกษาเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวในระดับมาก อาจจะเป็นเพราะว่าหากเกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวจากแหล่งความรู้มาก ก็จะสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12 The 12th STOU National Research Conference

การประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ ในทิศทางเดียวกันกับความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว อาจเป็นเพราะว่าเมื่อเกษตรกรประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรมากขึ้น เกษตรกรก็จะมียาได้เพิ่มมากขึ้นก็พร้อมจะนำเทคโนโลยีการเกษตรมาใช้ในการผลิตของตนเอง

แหล่งความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ ในทิศทางเดียวกันกับความคิดเห็นต่อเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว อาจเป็นเพราะว่าหากเกษตรกรได้รับความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวจากแหล่งความรู้มาก ก็จะสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นในเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1.1.1 เกษตรกรควรเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการสำรวจแปลงนาเพื่อคาดคะเนสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืช ควรศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้จากสื่อกิจกรรม เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรยังขาดความรู้เรื่องการสำรวจแปลงนา

1.1.2 เกษตรกรเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการตรวจวิเคราะห์ดินมากกว่านี้ เพราะการใส่ปุ๋ยที่เหมาะสมกับความต้องการของพืช ช่วยให้พืชให้ผลผลิตดี ควรศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้จากสื่อกิจกรรม สื่อบุคคล สื่อมวลชน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรยังขาดความรู้เรื่องการตรวจวิเคราะห์ดิน

1.1.3 เกษตรกรจึงควรเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ข้าว ควรศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้สื่อบุคคล สื่อมวลชน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรยังขาดความรู้เรื่องความงอกของเมล็ดพันธุ์ข้าว

1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่

1.2.1 เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมการลดต้นทุนการผลิตข้าวแก่เกษตรกรที่มีตำแหน่งทางสังคมน้อย เพราะเกษตรกรกลุ่มนี้จะมีภาระงานน้อยพร้อมเปิดรับความรู้และนำไปปฏิบัติ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคมซึ่งจะยอมรับเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว

1.2.2 เจ้าหน้าที่ควรถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรผ่านรูปแบบสื่อกิจกรรม หรือสื่อบุคคล เพื่อให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้และนำไปปฏิบัติได้จริง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าแหล่งความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าวมาจากสื่อกิจกรรม สื่อบุคคล

1.2.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมความรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิตข้าว โดยใช้สื่อกิจกรรม สื่อออนไลน์เพื่อการเข้าถึงที่รวดเร็วของเกษตรกร เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าความรู้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าว มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าว

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3.1 หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการตลาดให้เกษตรกรที่ลดต้นทุนการผลิต มีสารเคมีในข้าวน้อย สามารถจำหน่ายสินค้าได้ราคาสูงกว่า เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การเชื่อมโยงตลาดควรมีนโยบายที่ปฏิบัติได้จริง

1.3.2 หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีมาตรการประกันรายได้ข้าวของเกษตรกรที่มีมาตรฐานรับรอง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่ารัฐบาลควรมีโครงการประกันรายได้ข้าวที่มีมาตรฐานรับรอง

1.3.3 หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้การทำนาใช้น้ำเพียงพอตลอดช่วงฤดูการเพาะปลูก เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพมากกว่านี้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาว่าเกษตรกรในอำเภออื่นๆ ในจังหวัดสิงห์บุรี ว่ายอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวในระดับใด เพราะในแต่ละพื้นที่ในจังหวัดเดียวกันอาจมีการยอมรับที่แตกต่างกันออกไป สามารถนำข้อเด่นของแต่ละพื้นที่มาบูรณาการร่วมกันเพื่อให้อาจพัฒนาการผลิตของเกษตรกรให้ดีขึ้นได้

2.2 ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบสื่อที่สามารถทำให้เกษตรกรนำเทคโนโลยีการลดต้นทุนข้าวไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะงานวิจัยนี้เพียงศึกษาถึงสื่อที่เกษตรกรเคยได้รับความรู้มา แต่ไม่สามารถทราบได้ว่าการได้รับความรู้นั้นมีประสิทธิภาพและมีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีมากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

กนกพร พงษ์พานิช. (2562). การนำเทคโนโลยีการผลิตข้าวไปปฏิบัติของเกษตรกรในอำเภอเมือง

จังหวัดสิงห์บุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สืบค้นจาก <https://library.stou.ac.th> วันที่ 9 ตุลาคม 2564

กรมส่งเสริมการเกษตร. (ม.ป.ป.). ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่. สืบค้นจาก <https://ssnet.doae.go.th/wp-content/uploads/2018/02/1.ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่.pdf> วันที่ 9 ตุลาคม 2564

ดวงกมล เริ่มตระกูล. (2555). การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวของเกษตรกรในหมู่บ้านชุมชนต้นแบบอำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สืบค้นจาก <https://www.stou.ac.th> วันที่ 9 ตุลาคม 2564

ธงชัย เสือสนาม. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สืบค้นจาก <https://www.stou.ac.th> วันที่ 9 ตุลาคม 2564

ศิริพร เอียนนัย (ม.ป.ป.). การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สืบค้นจาก <https://esd.kps.ku.ac.th> วันที่ 9 ตุลาคม 2564

สุนันทา ณ มา. (2561). ความต้องการส่งเสริมการผลิตข้าวตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร อำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สืบค้นจาก <https://library.stou.ac.th>

สำนักงานเกษตรอำเภออินทร์บุรี. (2564). แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ อำเภออินทร์บุรี ปี 2561-2565

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 12
The 12th STOU National Research Conference

(ฉบับบททวนปี 2564)

อรัญ บุญญะนิต, รุจ ศิริสัญลักษณ์. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรปลูกข้าวในอำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สืบค้นจาก <https://ag2.kku.ac.th> วันที่ 9 ตุลาคม 2564

อารียา นาคแก้ว. (2562). การส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตข้าวในอำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สืบค้นจาก <https://library.stou.ac.th>

